

Til: Olje- og energidepartementet ([postmottak@oed.dep.no](mailto:postmottak@oed.dep.no))

Emne: Innspill til Nasjonal handlingsplan for energieffektivisering

## Innspill til nasjonal handlingsplan for energieffektivisering

### Innledning

Norge står i dag overfor tre store, dyptgripende og kritiske utfordringer: en klimakrise, en energikrise og en strømpriskrise. Disse utfordringene påvirker folks hverdag og næringslivet i hele Norge. Vi må handle raskt og effektivt for å forhindre at situasjonen forverres ytterligere. Energieffektivisering er et kraftfullt tiltak for å takle disse utfordringene.

Rådgivende Ingeniørers Forening (RIF) er derfor glad for at regjeringen nå vil legge frem en handlingsplan for energieffektivisering. Dette er avgjørende for at Norge skal lykkes med energiomstillingen og nå målet om å spare 20 TWh innen 2030, som Energikommisjonen har pekt på.

Utfordringen vi skal løse er klar: Norge går mot kraftunderskudd. Samtidig vet vi at halvparten av elektrisiteten brukes i bygg. Skal Norge kutte utslipp med 55 prosent mot 2030, er det ikke nok med å bare bygge ut fornybar energi. Vi må energieffektivisere bygningsmassen i et tempo vi aldri før har sett.

RIF ser det som viktig å se på energieffektivisering i alle sektorer, men vil i dette innspillet kun konsentrere oss om energieffektivisering av bygg. Her ligger mange muligheter for å få opp tempoet.

### Energieffektivisering av bygg

Selv om nye bygg ofte er mer energieffektive enn kravene i teknisk forskrift, mener RIF det største potensialet i å forbedre eksisterende bygg. Disse utgjør 80-90% av alle bygninger i 2050. Det sier seg selv at både de miljømessige og økonomiske besparelsene blir store dersom man kan rehabilitere gammel bygningsmasse på en effektiv måte istedenfor å bygge nytt.

RIF mener at energieffektivisering av eksisterende bygg utgjør det største potensialet for energibesparelser.

RIF kartlegger jevnlig statusen til det fysiske Norge gjennom rapporten «State of the Nation». Nå arbeider vi med en ny rapport om kommunale bygg. Disse er viktige fordi kommunene drifter og eier tusenvis av skoler, sykehjem og andre kommunale bygg som dessverre ofte er dårlig vedlikeholdt og har for store og uhensiktsmessige areal. I vår kartlegging svarer halvparten av kommunene at de ikke har tilfredsstillende oversikt over egne arealer. Videre svarer halvparten at de mangler systemer og rutiner for å ta ut energisparingspotensialet. Her er det med andre ord mye å hente når vi vet at kommunene disponerer over 28 millioner kvadratmeter.

### Regulatoriske hindringer

Når det gjelder regulatoriske hindringer, vil RIF peke på fire konkrete hindringer når det gjelder bygg:

1. Kravene i teknisk forskrift (TEK) går kun på netto energi, og gir ikke insentiver for fornybare energiløsninger som varmepumper og solcelleanlegg. Dette påvirker både boliger og offentlige bygg.
2. Uklare TEK-krav ved rehabilitering: Det er uklart når rammekravene i TEK gjelder ved oppgradering av bygg og hvordan energikrav skal dokumenteres. Det skaper forvirring ved delvis oppgradering av bygg.

3. Manglende komponentkrav: Gradvis oppgradering av bygningskomponenter, eksempelvis vinduer og aggregater, er ofte ikke søknadspliktig og har derfor ingen krav. Dette fører til tapte muligheter for energisparing da det i dag gjøres svært mye gradvis oppgradering i både boliger og yrkesbygg som ikke er søknadspliktig.
4. Regjeringens definisjon av «Nesten nullenergibygg» (NZEB), er uklar og inkonsistent. Det skaper forvirring og uhensiktsmessige krav. For eksempel har den norske NZEB-definisjonen strengere energikrav til bygg som er bygget før 1.1.2021, eldre bygg, enn for nyere bygg. På grunn av dette og manglende komponentkrav, har ikke byggebransjen de verktøyene de trenger for å dokumentere ytelsene opp mot taksonomien. Det betyr at myndighetenes NZEB-definisjon ikke utnytter mulighetene for gradvis energieffektivisering gjennom kontinuerlige oppgraderinger av eksisterende og eldre bygg.

### **Økonomiske barrierer**

Når det gjelder økonomiske barrierer, er det fire barrierer som vi vil trekke frem:

1. Manglende krav til energimåling av varme i leiligheter i borettslag.
2. Manglende krav til måling av varme, kjøling og ventilasjon pr. leietaker i yrkesbygg.
3. Konesjonsplikt på fjernvarme som vanskeliggjør installasjon av varmepumpeteknologi. Dersom abonnentene velger å benytte varmepumpeteknologi svarer gjerne fjernvarmeleverandørene med spisslasttakst. Dette kan vanskeliggjøre energieffektive løsninger i fjernvarmekonesjonsområder.
4. Manglende/svakt krav til lavtemperatur vannbåren varme.

### Våre anbefalte tiltak

For å løse energikrisen er RIFs råd at en ny handlingsplan for energieffektivisering inneholder konkrete og nye regulatoriske og økonomiske virkemidler som stimulerer til energieffektivisering for både nye og eksisterende bygg. Vi må også legge til rette for riktige krav i byggeteknisk forskrift og insentiver for energieffektive løsninger.

De viktigste tiltakene regjeringen kan gjennomføre innen energieffektivisering av bygg er:

#### **1. Egen "Rehab-TEK" og tydelig kraft i teknisk forskrift**

Det første handler om teknisk forskrift. RIF har lenge etterlyst en egen «rehabiliterings-TEK» for å stimulere til rehabilitering, ombruk og gjenbruk. Her bør man følge prinsippet om at «det beste ikke blir det godes fiende», ved at man får adgang til å gjøre en kost-nyttevurdering i prosjektet, der sirkularitet og energieffektivisering gjennomgående skal vurderes. I tillegg må teknisk forskrift inneholde tydeligere og skjerpene krav når det gjelder:

- a) Primærenergi
- b) Energioppgradering
- c) Komponentoppgradering
- d) Energimåling for faktisk forbruk
- e) Energifleksibilitet og lavtemperatur som gir reell fremtidig energifleksibilitet

#### **2. Konsistent energimerke og NZEB-definisjon**

Det må defineres et energimerke og NZEB-definisjon som er konsistent og følger samme metode som i EU. Det bør vurderes å innføre Smart Readiness Factor som en del av energimerket.

### **3. Revisjon av primærenergifaktorene**

Primærenergifaktorene må ryddes opp, slik at blant annet fjernvarme og bioenergi likestilles med varmepumpe.

### **4. Økonomiske virkemidler**

RIF anbefaler at regjeringen:

- Øker og utvider støtteordningen for energiltak, med mål om å heve energieffektiviteten og miljøstandarden i både nybygg og renoveringer.
- Tilbyr gunstige lån ved energieffektivisering, eventuelt kombinert lån/støtte.

### **5. Innovasjon og energieffektivisering gjennom offentlige innkjøp**

Avslutningsvis vil RIF påpeke at statlige byggherrer, fylker og kommuner også bør gis større incentiver til å bruke sin innkjøpsmakt for å skape rom for innovasjon og energieffektivisering gjennom hele byggets livsløp. Spesielt blir det viktig å sikre at alle landets kommuner får tilført tilstrekkelige ressurser, og får mulighet til å kjøpe inn god kompetanse for både kartlegging og gjennomføring av nødvendige og riktige tiltak.